

ŽIVOT I GLAZBENA DJELA DRAGUTINA TRIŠLERA

U radu se na temelju arhivskoga gradiva iz SNAĐ-a, novinskih izvještaja, spomenica pjevačkih društava u Đakovu i Osijeku i obiteljske ostavštine opisuje život i rad skladatelja i ravnatelja kora đakovačke stolne crkve i osječke crkve sv. Petra i Pavla Dragutina Trišlera. Potkraj 19. i početkom 20. stoljeća Dragutin Trišler bio je jedan od najplodnijih slavonskih skladatelja na području sakralne i svjetovne vokalne i instrumentalne glazbe. Bio je dirigent HPD-a „Sklad“, „Preradović“, prvoga tamburaškog zbora „Preradović“ i vatrogasne glazbe u Đakovu koju je osnovao. Nakon preseljenja u Osijek postaje dirigent HPD-a „Zrinski“ (1905. – 1908.) i u okviru društva „Milodař osnivač dječje glazbene škole i limeno-puhačkog orkestra. Rad donosi popis njegovih kompozicija na temelju spominjanja u novinama i časopisima.

dr. sc. Erwin Trischler

Benediktenwandstr. 5
DE-81545 München
erwin.trischler@gmx.de

Izvorni znanstveni rad
UDK: 784.071Trišler, D.

Ključne riječi: Dragutin Trišler, koralisti, regens chori, katedralni zbor, crkvena glazba, svjetovna glazba

UVOD

Povijest glazbenoga života u đakovačkoj katedrali, bogoslovnom sjemeništu i svjetovnoj glazbi u 19. stoljeću u Đakovu neraskidivo je vezana za pripadnike obitelji Trischler/Trišler¹, koji su gotovo jedno stoljeće (od 1830. do 1922.) pridonosili razvoju crkvene i svjetovne glazbe u Đakovu. Tri generacije, počevši od Gašpara Trischlera, njegovih sinova Ivana Nepomuka starijeg i Đure te Ivanovih sinova Dragutina i Ivana Nepomuka mlađeg, bili su koralisti, orguljaši i upravitelji katedralnog zbora. Najvažniji doprinos razvoju crkvene i svjetovne glazbe svakako je dao Dragutin Trischler, sin Ivana Nepomuka Trischlera, upravitelja katedralnog zbora u đakovačkoj stolnoj crkvi koji je u mladoj dobi komponirao brojne crkvene popijevke i mise kao i brojna djela za pjevačke i tamburaške zborove.

PREGLED RADOVA O DRAGUTINU TRIŠLERU

Hrvatska glazbena literatura vrlo rijetko spominje Dragutina Trišlera, primjerice u monografiji „Hrvatska glazbena historiografija u 19. stoljeću“² uopće nije spomenut. Jedan od razloga vjerojatno je što autorizirani popis njegovih brojnih kompozicija ne postoji i kompozicije nisu sustavno sačuvane, što otežava stručni i znanstveni rad. Nijedan rad ne bavi se muzikološkom procjenom njegovih crkvenih i svjetovnih kompozicija.

Franjo Ksaver Kuhač u svojem radu „Glazba u đakovačkoj biskupiji“³ među prvima spominje Dragutina Trišlera, regens chorija đakovačke stolne crkve kao plodnog skladatelja koji je uglazbio crkvene korale, druge crkvene popijevke i mise te mnogo hrvatskih zborova i nekoliko instrumentalnih komada.⁴

U knjizi izdanoj prigodom proslave stote godišnjice hrvatskog kraljevstva 1925. godine⁵ stoji da je Dragutin Trišler učio muzičke nauke u orguljaškoj školi u Pragu, da je radio kao orguljaš u Đakovu i Osijeku i kao zborovođa „Sklada“ te da je komponirao mnoge crkvene i svjetovne popijevke.

Marija Malbaša u prikazu o „Glazbenom životu u Osijeku“⁶ iznosi kraći životopis Dragutina Trišlera i spominje da je komponirao pjesme za zbor i solo te uredio mnoge prigodnice i koračnice za pjevačke zborove. Težište skladateljskoga rada bilo je na području crkvene glazbe. Kompozicije mu nisu tiskane.

U novije vrijeme u radovima Đuke Marića⁷ i Ivana Andrića⁸ o povijesti glazbe u đakovačkoj biskupiji opisuje se i rad više članova obitelji Trišler koji su djelovali kao koralisti i ravnatelji kora đakovačke stolne crkve. I. Andrić piše:⁹ „1870... preuzima službu upravitelja kora Ivan Trišler, također dugogodišnji član zbora koralista. Sljedećih pedesetak godina đakovačkim katedralnim zborom upravlja glazbenička obitelj Trišler, koja će uz Ivana dati još dva glazbenika za katedralu, Ivanove sinove, Dragutina i Ivana... Dragutin se pokraj reproduktivnoga rada bavi komponiranjem sakralne, kao i svjetovne, vokalne i instrumentalne glazbe...”

Dr. Zlata Živaković-Kerže je u životopisima mnogih poznatih Osječana objavljenim u knjigama „Osječka sjećanja – Njihov život u našem sjećanju“ kraće prikazala i Dragutina Trišlera.¹⁰

U povodu stogodišnjice smrti Dragutina Trišlera 2018. godine nalazimo u radu Brune Diklića, bogoslova Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu, dobru biografiju s posebnim osvrtom na njegov skladateljski rad, a navode se i brojne kompozicije koje se nalaze u Glazbenom arhivu u Središnjoj nadbiskupskoj i fakultetskoj knjižnici u Đakovu¹¹.

O ŽIVOTU DRAGUTINA TRISCHLERA (1857. – 1918.)

Sl.1 Dragutin Trischler u Pragu i Budimpešti

1 U matičnim knjigama i dokumentima 19. stoljeća prezime Trischler često se pisalo različito: Trischler, Trishler, Trishler, Trišler, Trišler, Drischler, Drishler i sl. Nerijetko i za istu osobu: u matici rođenih kao npr. Trišler, u matici vjenčanih Trischler. Slično je i s imenima u kojima se često koriste različiti oblici istoga imena: Dragutin, Karlo i Carl, Josefina, Josipa i Fina, Marija i Micika, Emanuel i Mane itd.
2 Sanja Majer-Bobetko, Zdravko Blažeković, Gorana Doliner, *Hrvatska glazbena historiografija u 19. stoljeću*, Hrvatsko muzikološko društvo, Zagreb, 2009.
3 Izišlo u „Spomen cvieće iz hrvatskih i slovenskih dubrava“, Matica hrvatska, 1900., 298. – 309.
4 Isto, 308.
5 Znameniti i zaslužni Hrvati te spomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925. do 1925., Zagreb, 1925., 297.
6 Osječki zbornik, br. IX-X, Muzej Slavonije, Osijek, 1965., 137. – 187.

7 Marić, Đ. O crkveno-glazbenom životu Đakova, u *Diacovensia* 1/1995., 100.

8 Andrić, Ivan Skica uza povijest glazbenog života u katedrali i bogoslovnom sjemeništu u Đakovu, *Diacovensia* XIV (2006.)2, 631. – 662.

9 Isto, 647.

10 Zlata Živaković-Kerže: Osječka sjećanja – Nihov život u našem sjećanju, 2. dio, Osijek, 2011.

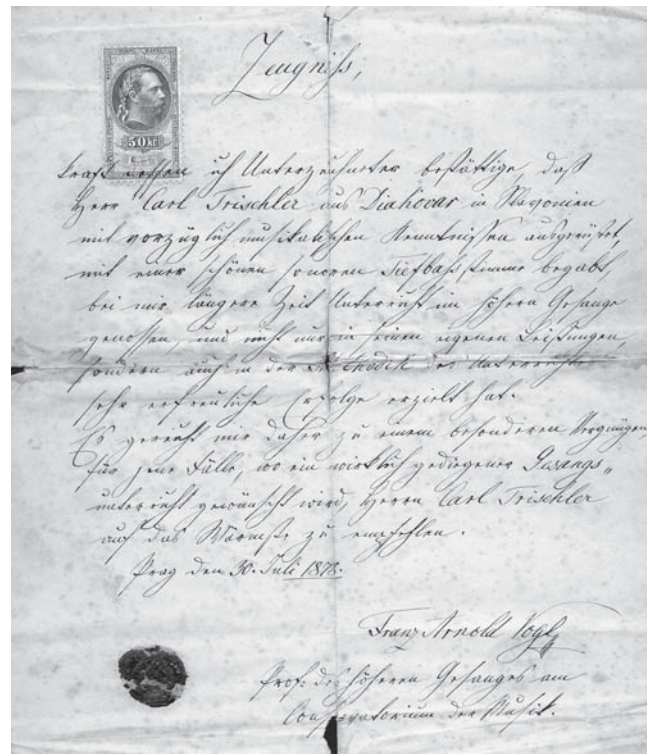
11 Bruno Diklić, „Ta nemamo ih na pretek!“ Uz 100. godišnjicu smrti Dragutina Trischlera (1857. – 1918.), *Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije i Srijemske biskupije* 7-8 (2018) 146, 20. – 24.

Dragutin (Karlo) Trischler rođen je 1. studenoga 1857. u Đakovu kao treće dijete Ivana Nepomuka Trischlera, koralista, organista i od travnja 1870. upravitelja kora đakovačke katedrale. Krsni kum mu je Đuro Streit, profesor teologije na Bogoslovnom sjemeništu. S roditeljima stanuje u koralističkoj kući br. 82 u današnjoj Pavićevoj ulici u Đakovu.

Osnovnu glazbenu poduku dobiva od svojega oca. Kao devetogodišnje dijete već je svirao orgulje¹². Osnovnu školu pohađa u Đakovu te prvi i drugi razred (1869./70., 1870./71.) na Velikoj gimnaziji u Osijeku. Kao 12-godišnji dječak svira orgulje u franjevačkoj crkvi sv. Križa u Tvrđi (Osijeku) da bi imao za stan i hranu¹³. Budući da je Dragutin bio glazbeno iznimno nadaren, otac Ivan Nepomuk moli u pismu od 20. rujna 1875.¹⁴ biskupa Strossmayera za financijsku pomoć da bi sina Dragutina poslao na studije crkvene glazbe u Zagreb i Prag. Iz molbe je jasno da se Dragutin želio usavršiti u glazbi, napose na violončelu najprije u Zagrebu i potom u Pragu. Biskup Josip J. Strossmayer omogućio mu je osobnom godišnjom potporom od 100 forinti da pohađa Glazbeni konzervatorij od 1876. do 1878. u Pragu, koji je vodio František Zdenek Skuherský.

Na mjesto koralista Dragutina Jobsta, koji je preminuo 31. svibnja 1876., natječe se Dragutin Trišler molbom stolnom kaptolu od 8. lipnja 1876. Odlukom stolnog kaptola na 11. sjednici 27. lipnja 1876.¹⁵ Dragutin Trišler dobiva mjesto koralista na stolnoj crkvi od 1. srpnja 1876. s plaćom 93,51 forinti¹⁶ za tri mjeseca. Ujedno mu je ustupljen stan u koralističkoj kući u kojoj je stanovao Dragutin Jobst¹⁷.

U pismu Stolnom kaptolu od 10. kolovoza 1876.¹⁸ Dragutin Trišler piše: „Usljed izrične želje i milostivom podporom... biskupa Šrossmajera namjerava(m) početkom školske godine 1876./7. poiti na viši glasbeni zavod u Prag, da se tamo još bolje izobrazim) u crkveno-glasbenoj umjetnosti, napose u orguljanju, u choralnom i figuralnom pjevanju i u ravanju glasbenoga i pjevačkog zbora...“ i moli stolni kaptol za desetomjesečni dopust da bi mogao ići na studije u Prag. Tijekom studija u Pragu prima i dalje plaću koralista, a kao koralista zamjenjuje ga Josip Vallinger¹⁹, tajnik biskupa Strossmayera. Orguljašku školu završio je s odličnim uspjehom 1878. godine.

Sl. 2 Svjedodžba Ovim potvrđujem... da Carl Trischler iz Đakova u Slavoniji ima odlično glazbeno znanje, da ima lijepi sonorni bas i da je kod mene dulje vrijeme dobivao nastavu u višem pjevanju i da je ne samo svojim vlastitim uspjehom nego i metodom nastave ostvario odlične uspjehe. Posebno mi je zadovoljstvo gospodina Carla Trischlera najtoplije svima onima preporučiti, gdje je stvarna potreba za solidnom nastavom pjevanja. Prag, 30. srpnja 1878.

Franz Arnold Vogl
profesor višeg pjevanja na
Konzervatoriju muzike

Nakon studija u Pragu vraća se u Đakovo, gdje nastavlja rad koralista u stolnoj crkvi. Kako mu je otac Ivan N. Trischler, ravnatelj kora, umro 1897., položaj ravnatelja službeno je preuzeo nakon njegove smrti iako je vrlo vjerojatno obavljao dužnost ravnatelja od 1. studenoga 1894.²⁰ ili čak možda od 1891.²¹

Dragutin Trišler oženio se Jozefinom Drakulić (*28. veljače 1871. u Selcima – U 21. studenoga 1957. u Osijeku), kćeri cesarskog i kraljevskog kapetana Emanuela Drakulića 25. svibnja 1887. u Đakovu. Jozefina je imala 16 godina i tada je završila višu djevojačku školu u Zagrebu.

12 Marić, Đ. O crkveno-glazbenom životu Đakova, u Diacovensia 1/1995. 100

13 Hrvatska obrana, broj 146, god. XV., Osijek, 30. lipnja 1916.

14 HR-SNAĐ DS 1125/1875. Biskup Strossmayer svojom rukom na poledini molbe piše: "Svake godine 100 f davat ću ovomu mladiću, i to 50 f na polu god. unapried Biskup".

15 HR-SNAĐ SK 56/1876.

16 HR-SNAĐ, Knjiga, računi i zaklade stolne crkve od 1874. do 1897.

17 HR-SNAĐ SK 61/1876, kuća je bila u lošem stanju te da se na račun stolnoga kaptola popravila.

18 „Usljed izrične želje i milostivom podporom ... biskupa Josipa Jurja Strossmajera namjerava ponizno potpisani početkom školske godine 1876./7. poiti na viši glasbeni zavod u Prag, da se tamo još bolje izobrazim) u crkveno-glasbenoj umjetnosti, napose u orguljanju, u choralnom i figuralnom pjevanju i u ravanju glasbenog i pjevačkog zbora“.

19 HR-SNAĐ SK 71/1876, Josip Vallinger piše u pismu 10. 8. 1876. Stolnom kaptolu: „Dočim mi je preuzvišeni gospodin biskup Josip Juraj Strossmajer milostivo dozvolio, da mogu gosp. Dragutina Trišlera, koralistu u stolnoj crkvi za vrijeme njegovog boravka na višem glasbenom zavodu u Pragu... zamieniti u službi njegovoj na koru stolne crkve Đakovačke to se ovim svetčano obvezujem da ću... službu koraliste u stolnoj crkvi za cijelo vrijeme njegovog odsuća točno i svjesno obavljati.“

20 Zaključak na temelju visine plaće koja je za koraliste bila 93,51 forintu za tromjesečni rad, a od 1. studenoga 1894. mu je povećana na 131,17 forinti, dok mu je otac dobivao i dalje plaću ravnatelja kora od 116,33 forinte.

21 Novine „Hrvatska obrana“, br. 146 (30. 6. 1918.), str. 1. – 2. pišu da je Dragutin Trišler 1891. postao definitivni regens chori u Đakovu.

Sl. 3 Dragutin, sin Emanuel i Jozefina oko 1888. u Đakovu, Jozefina i Dragutin Trišler oko 1913. u Osijeku

Dragutin i Jozefina imali su dvanaestero djece, od kojih su dvoje umrli u najranijoj dobi. Vjenčani kumovi bili su im Đuro Kobasica, poštara, i Mato Šabarić, odvjetnik. Jozefina Trišler je od 1896. godine – pored šestoro djece – bila i izvršni član²² „Preradovića“ i pjevala u koru stolne crkve²³.

Djeca:

- Emanuel Ivan Trischler (*Đakovo, 2. 3. 1888. – U Osijek, 1. 11. 1972.)
- Rikard Đuro Trišler (*Đakovo, 3. 4. 1889. – U Osijek, 18. 3. 1964.)
- Milutina Marija Trišler (*Đakovo, 12. 4. 1890. – U Osijek, 16. 1. 1973.)
- Marija Ljubica (Micika) Trischler (*Đakovo, 21. 10. 1891. – U Osijek, 22. 5. 1969. u Osijeku)
- Dragutin Eugen Trischler (*Đakovo, 4. 12. 1892. – U Osijek, 7. 1. 1926.)
- Amalija Anđela Antonija (Ljubica) Trišler (*Đakovo, 4. 6. 1894. – U Zagreb, lipanj 1969.)
- Engelberta Josipa Trischler (*Đakovo, 18. 8. 1900. – U Đakovo, 9. 12. 1900.)
- Josipa Paulina Trischler (*Đakovo, 13. 2. 1902. – U Osijek, 25. 5. 1989.)
- Eugen Franjo Trišler (*Osijek, 15. 1. 1904. – U Osijek, 18. 11. 1986.)
- Ivan Trišler (*Osijek, 6. 3. 1906. – U Osijek, 21. 9. 1948.)
- Anđelko Daniel Trišler (*Osijek, 28. 5. 1908. – U München, 2. 11. 2004.)
- Aurelija Trišler (*Osijek, lipanj 1910. – U Osijek, 18. 2. 1911.)

Dvoje djece, Engelberta i Aurelija (Zlatica), umrli su kao mali.

Gotovo sva djeca bila su iznimno glazbeno nadarena i dobila osnovnu glazbenu poduku od oca. Niska primanja onemogućila su da se djeca muzički školuju i da se usavrše na glazbenim konzervatorijima izvan Osijeka. Zbog niskih

22 Izvršni članovi sudjeluju aktivno u pjevanju i sviranju i moraju se podvrgnuti ispitu kod zborovode ili njegova zamjenika koji ga predlaže odboru da bude primljen ili odbijen (§ 7. pravila „Preradovića“) i očekuje se da marljivo polaze vježbe (§ 13.)
23 Zato dobiva jednokratnu nagradu od 25 forinti, vidi HR-SNAĐ-SK 225/1899

primanja djeca su bila oslobođena plaćanja školarine u gimnaziji. Tako „Hrvatska obrana“ u nekrologu²⁴ piše: „Svojoj brojnoj djeci bio je brižan otac; svu ju je odreda obučavao u glazbi, te mu je najstariji sin Mane vrstan glazbenik i skladatelj, Dragutina poznajemo kao bivšeg zborovođu „Zrinjskoga“ i kao vješta dirigenta u našem kazalištu, kći mu Josipa već samostalno orgulja u crkvi, isto tako i Eugen, koji sad polazi trgovačku akademiju.“ Zbog niskih očevih primanja dio djece odlučio se za praktičnu izobrazbu. Tako su Emanuel, Rikard i Eugen završili Trgovačku akademiju u Osijeku.

Dragutin Trišler umro je nakon dulje bolesti 15. kolovoza 1918. Novine „Hrvatska obrana“²⁵ od 16. kolovoza 1918. donose nekrolog i popis njegovih kompozicija. Mnogi prijatelji i znanci iz pjevačkih društava „Kuhač“, „Lipa“ i „Zrinski“ su na sprovodu 16. kolovoza 1918. otpjevali tužaljku „Čuj nas gospodine“ pod ravnanjem Josipa Kamnikara, dirigenta „Lipe“ u stanu u Šamačkoj i „Mirmo spavaj“ na groblju sv. Ane²⁶.

Sl. 4 Sprovod 16. kolovoza 1918. pred crkvom sv. Petra i Pavla

Sl. 5 Nadgrobnni spomenik obitelji Trišler na groblju sv. Ane u Osijeku

Za njegovu veliku obitelj njegova je rana smrt donijela bitne promjene: od desetoro djece četvero su bili još maloljetni. Kako prihoda više nije bilo (mirovine za crkvene namještenike nisu se uplaćivale), maloljetna djeca morala su se preorijentirati: Ivan je morao prekinuti gimnazijsko

24 Hrvatska obrana, br. 184, 16. 8. 1918., 2. – 3.
25 Hrvatska obrana, br. 184 (16. 8. 1918.), 2. – 3.
26 Hrvatska obrana, br. 185 (17. 8. 1918.), 4.

školanje, Josipa kao odlična učenica polazi građansku školu, Eugen nakon završenog 4. razreda Kr. realne gimnazije, koju je završio u lipnju 1918., pohađa Trgovačku akademiju.

GLAZBENI ŽIVOT U ĐAKOVU

Nakon završetka studija na Glazbenom konzervatoriju u Pragu Dragutin Trišler bio je u Đakovu vrlo aktivan. Tako npr. osječke novine „Branislav“²⁷ od 4. listopada 1878. pišu o dobrovoljnom koncertu u čast oslobođenja Bosne „da najveća zasluga ide mladom umjetniku Dragutinu Trišleru, koji je ove godine završio glazbenu akademiju s odličnim uspjehom“.

Češke novine „Jizeran“²⁸ iz Mladá Boleslav i Národní Listy²⁹ iz Praga pišu o koncertu praškoga okteta „Ozvena“ uz sudjelovanje koncertnih majstora Ed. Bartoničeka i D. Trischlera koji je održan 6. lipnja 1881. u gradu Trautenau (Trutnov). E. Bartoniček i D. Trischler svirali su slavenske plesove A. Dvořaka četveroručno na klaviru. Prihod koncerta bio je namijenjen siromašnim učenicima realne i učiteljske škole u Trutnovu.

Kako je Dragutinov mlađi brat Ivan Nepomuk Trišler u godinama 1879./80. i 1880./81. također studirao na orguljaškoj školi u Pragu, pretpostavlja se da ga je Dragutin posjetio potkraj studija u Pragu i pomogao da se vrati u Đakovo. Tijekom boravka u Pragu koristio je vrijeme s članovima okteta za izlet u gore Krkonoše i da organizira navedeni koncert.

Prigodom ćirilmetodske svečanosti u srpnju 1881.³⁰, kojoj su prisustvovali pripadnici brojnih slavenskih naroda, održane su u Đakovu brojne ceremonije. Tako se npr. 5. srpnja 1881. tijekom pontifikalne mise izvodi i offertorium Dragutina Trišlera. Istoga dana daje zbor đakovačkih glazbenika sjajan koncert u biskupovu vrtu.

Prigodom velikih svečanosti oko posvete đakovačke katedrale 1. listopada 1882. pjevali su pjevači misu Františka Ks. Skuherskog na hrvatskom jeziku i ofertorij Trnskoga „Daj primi žrtvu“ koji je uglazbio Dragutin Trišler. Pri svečanim zabavama svirala je glazba Dragutina Trišlera uz odštetu od dva forinta 50 novčića po osobi.

Dragutin Trišler 16. listopada 1882. preuzima ispražnjeno mjesto Josipa Vallingera, koji je dotad bio učitelj koralnoga pjevanja na đakovačkom sjemeništu i vodi ga do preseljenja u Osijek potkraj 1902. godine. Kao što novine „Hrvatska obrana“ iz godine 1916.³¹ pišu: „imao je prilike u muzici i pjevanju izobraziti naše svećenike, među kojima i mnoge izvrsne pjevače“. Od 1. srpnja 1884. preuzima poduku novih pjevačica za katedralni zbor za sljedećih desetak godina uz plaću od 35 forinti za tri mjeseca.

Osim na području crkvene glazbe kao koralist, orguljaš i kasniji ravnatelj katedralnoga kora u stolnoj crkvi i đakovačkom sjemeništu, radi vrlo aktivno i na području svjetovne glazbe.

HPD „SKLAD“ I „PRERADOVIĆ“ U ĐAKOVU

HPD „Sklad“ osnovano je 1863. u Đakovu i bilo je u to vrijeme treće hrvatsko pjevačko društvo u Hrvatskoj i Slavoniji. Prvi zborovođa „Sklada“, do 1870. i od 1872. do 1874., bio je Ivan Nepomuk Trischler, Dragutinov otac. Dragutina Trišlera nalazimo kao dječaka već na prvoj fotografiji „Sklada“ na kojoj stoji između oca Ivana N. Trischlera i Dragutina Boelleina, tadašnjeg predsjednika „Sklada“.

Sl. 6 HPD „Sklad“

Kao dječak je u službi društvenog „Pozivnika“ do 1866.³² godine. Nakon ostavke tadašnjeg zborovođe Dragutina Jobsta izabran je na tu funkciju u siječnju 1876. godine. Tu dužnost obavlja do odlaska u Prag u jesen 1876. Tijekom studija u Pragu 1876. – 1878. u dirigentskoj ulozi zamjenjuje ga stric Đuro Trišler. Od siječnja 1880. do 1884. je zborovođa i prima godišnju nagradu od 60 forinti. Tijekom godina rada u „Skladu“ vrlo je uspješan. Kao dirigent „Sklada“ izvodi nekoliko koncerata godišnje: 1882.³³ „Sklad“ izvodi tri koncerta u korist Ksavera Kuhača za izdavanje „V. sveska jugoslavenskih popjevaka“, a na svečanosti u vezi s apostolima Ćirila i Metoda nastupali su zborovi pjevačkih društava „Davor“ (iz Broda), „Dunava“ (iz Vukovara) i đakovačkog „Sklada“. Novine „Sriemski Hrvat“³⁴ pišu: „Sve točke programa izvedene su najvećom točnošću i pjevači jednoga, drugog i trećeg društva uprav su natjecali koji će liepše ulogu svoju odigrati“. Zbor „Sklada“ otpjevao je koračnicu „Dunava“ Dragutina Trišlera. Imendan biskupa Strossmayera 10. veljače 1883. proslavljen je zapaženim koncertom³⁵. Na zabavama „Sklada“ svirala je glazba Dragutina Trišlera uz odštetu od dva forinti 50 novčića po osobi.³⁶ Kao zborovođa bio je toliko popularan da kada se u ljeto 1883. teško razbolio društvo „Sklad“ priredilo je 26. srpnja 1884. koncert za njegovo liječenje. To je vjerojatno bio i razlog što ga je mlađi brat Ivan Nepomuk Trišler ml. od 1885. zamijenio kao zborovođu „Sklada“.

27 Branislav, br. 42 (4. 10. 1878.) god. 1, str. 2.

28 Jizeran, god. 2 (5. 6. 1881.), br. 45, str. 2.

29 Národní Listy, god. 21 (9. 6. 1881.), br. 164, str. 3.

30 Sriemski Hrvat, br. 41 (6. 7. 1881.), god. 4., str. 2.

31 Hrvatska obrana, br. 146 (30. 6. 1916.), str. 1. – 2.

32 Horvat, M. (1939). Spomenica Hrvatskoga pjevačkoga društva „Sklad“ – „Preradović“ u Đakovu, 1863. – 1939., str. 35.

33 Horvat, M. (1939), str. 68. – 72.

34 Sriemski Hrvat, broj 57 (19. 7. 1882.), god. 5, str. 1.

35 Sriemski Hrvat, broj 15 (21. 2. 1883.) god. 6.

36 Horvat, M. (1939), str. 71.

Sl. 7 Zbor „Preradović“ oko 1897.³⁷ Zborovođa Dragutin Trišler sjedi u prvome redu slijeva

Kada je HPD „Preradović“ osnovano u Đakovu u lipnju 1896., Dragutin Trišler izabran je za zborovođu uz mjesečnu naknadu od 20 forinti. Pod njegovim vodstvom društvo počinje marljivo raditi³⁸ te zbor već 15. i 16. kolovoza 1896. nastupa kod posvećivanja zastave HPD „Davora“ u Slavonskom Brodu sa Sunderovićevom pjesmom „Oj pjevaj“ koju je uglazbio Dragutin Trišler. Zbor nastupa i 4. listopada na svečanoj misi u povodu godišnjice posvećivanja stolne crkve. Na koncertu toga dana zbor pjeva, među ostalim kompozicijama, i Preradovićevu koračnicu koju je komponirao Dragutin Trišler. Dirigent je prvog tamburaškog zbora „Preradović“³⁹ koji je osnovan 19. srpnja 1899. i vatrogasne glazbe u Đakovu koju je organizirao. Komponirao je ne samo za pjevačke nego i za tamburaške zborove: npr. „Ala Mandolinate“, „Iz moje mladosti“.⁴⁰ Prilikom proslave 50. godišnjice dolaska biskupa Strossmayera u Đakovo 7. i 8. rujna 1900. „Preradović“ pjeva „Himnu Strossmayeru“ Dragutina Trišlera.

Osim što dirigira, često na koncertima svira klavir kao pratnja solo pjevačicama, četveroručno ili na drugim instrumentima. S pjevačkim zborom „Preradović“ izvodi barem četiri koncerata godišnje⁴¹.

Zbor „Preradović“ sudjelovao je i u svečanostima prigodom posvete zastave HPD „Lipa“ 26. svibnja 1901. u Osijeku na kojoj je sudjelovalo 48 pjevačkih društava iz hrvatskih krajeva. Posebno je bila zapažena precizna izvedba pjesme „Slijepac Marko“, koja se smatrala jednom od najvećih i najkompliciranijih kompozicija Ivana Zajca⁴². Dragutin

Trišler se kao zborovođa zahvaljuje, vjerojatno zbog trzavica i nesuglasica 23. rujna 1901. na dužnosti zborovođe.⁴³

Dr. Svetozar Rittig, predsjednik HPD „Preradović“ od 1904. do 1910., piše⁴⁴: „Kad već iznosim reminiscencije našega društva iz godine 1904. - 1910., dužnost mi je da ovdje istaknem neobične muzičke kvalitete porodice Trišler, koja je u glazbenom životu Đakova igrala vidnu ulogu. U ovoj obitelji, kako u mnogim muzičkim porodicama svjetskog glasa, opažamo pojavu kako djeca nasljeđuju muzički genij od svojih roditelja. Braća, Dragutin i Ivan bili su blistavi glazbeni talenti. Obojica majstori na kraljevskom instrumentu katedralnih orgulja u Đakovu. Dragutin s očitim talentom za kompoziciju. Ivan vanredan tehničar. Oskudne prilike i skućeni ambijenat u provinciji ne dadoše da iskažu sve što su mogli. I Dragutin i Ivan bili su zborovođe „Preradovića“.

Sl. 8 Prvi tamburaški zbor „Preradović“ (oko 1899.). Zborovođa Dragutin Trišler stoji u sredini

37 Vidi sliku 21 u Horvat, M. (1939). Ivan N. Trišler stoji u 4. redu, 6. slijeva

38 Horvat, M. (1939), str. 109.

39 Vidi sliku 30 u Horvat, M. (1939)

40 Horvat, M. (1939), 135.

41 Statut „Preradovića“ predviđa jedan koncert po kvartalu

42 S. Fraenheim (1938)

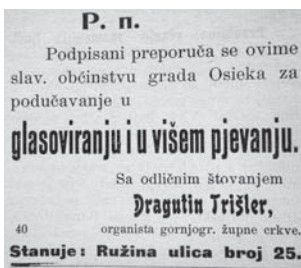
43 Horvat, M. (1939), 141.

44 Horvat, M. (1939), 392.

PRESELJENJE U OSIJEK

Godine 1901. Dragutinova djeca bili su u dobi između sedam i 13 godina. Najstariji sin Emanuel pohađa gimnaziju u dječjačkom sjemeništu u Đakovu, koju zbog bolesti napušta. Otac Dragutin 10. prosinca 1901. moli stolni kaptol⁴⁵ za sina stipendiju, koja mu se ne odobrava („Kaptol nema zaklade za stipendije“). Budući da se i druga djeca trebaju školovati – a Đakovo ne pruža tu mogućnost – Dragutin i njegova supruga Josefina odlučuju se na selidbu u bliži veći grad Osijek. 22. prosinca 1902. daje otkaz kao ravnatelj katedralnog zbora i seli se potkraj 1902. u Osijek. U pismu⁴⁶ upućenom stolnom kaptolu piše: „Sa najvećim sažaljenjem mora potpisani... javiti, da je prinuđen, pošto od nikuda pomoći za naobrazbu svoje tolike djece neimade, zahvaliti se na službi, koji je potpisani tečajem dvadeset i sedam godina sa osobitom ljubavlju i... zadovoljstvo(m) rukovodio. Potpisani preuzeo je od nove godine župnu crkvu u gornjem Osijeku... Nadalje moli najponizniji, da bi mu obzirom na njegovo toligodišnje revno službovanje i za kompozicije u stolnoj i sjemeništnoj crkvi, pošto za toligodišnje službovanje od prečasnog Stolnog kaptola nikakvu penziju uživati neće, udielio po mogućnosti kakovu nagradu, da bi potpisani u spomeni na svoju idealnu službu mogao sa oduševljenjem pomisliti i nezaboraviti...“ Stolni kaptol prima ostavku i dodjeljuje mu nagradu u visini tromjesečne plaće (300 forinti)⁴⁷.

Od 1. siječnja 1903. radi kao ravnatelj kora gornjogradske župne crkve, današnje konkatedrale, sv. Petra i Pavla do smrti u kolovozu 1918. godine. Osim toga je i orguljaš u Kapucinskoj crkvi na Gornjem gradu. Na velikim svečanostima svira orgulje i u gornjogradske sinagogi u Županijskoj ulici⁴⁸. Usto daje privatnu poduku na različitim instrumentima, pratnja je nijemim filmovima u kinima Royal i Urania te nastupa na kulturnim priredbama⁴⁹. Odmah nakon preseljenja u Osijek već u siječnju 1903. i tijekom 1904. oglašava se u osječkim novinama „Narodna obrana“ o poduci na klaviru i pjevanju, a od 1905. i u novinama „Slavonische Presse“⁵⁰ s još tada 17-godišnjim sinom Emanuelom:

Sl. 9 Oglasi u osječkim novinama

45 HR-SNAĐ SK 305/1901 od 10. 12. 1901.

46 HR-SNAĐ-SK 306/1902 od 22. 12. 1902.

47 isto

48 Stjepan S. Frauenheim „Osječka glazbenička familija Trišler-ovih“, Osječki šaljivi Podravac, Ilustrovani kalendar za prostu godinu. 1938., Osijek

49 Vidi članak o društvenoj zabavi u Učiteljskoj čitaonici u Narodnoj obrani, br. 35 od 13. 2. 1903. i članak u br. 25 od 1. 2. 1904.

50 Slavonische Presse, god. 21 (28. 5. 1905.), br. 123, 11.

Nakon preseljenja u Osijek stanuje najprije s obitelji u Ružinoj ulici 25, potom u Pejačevićevoj 43 (god. 1904.), Ružinoj 46 (1908.) i od 1909. u Šamačkoj ulici 12.

RAD NA PODRUČJU CRKVENE GLAZBE

Časopis za crkvenu glazbu „Sv. Cecilija“ iz Zagreba 1908. piše o stanju crkvene glazbe u Osijeku⁵¹ i ustanovljava velik napredak u usporedbi sa situacijom polovinom 1890-ih godina. Veliku je ulogu u tome imao Dragutin Trišler koji je dolaskom na mjesto organista u crkvi sv. Petra i Pavla osnovao novi crkveni pjevački zbor i upornim radom uveo novu kvalitetu u crkvenoj glazbi. Posebno su bila zapažena njegova virtuozna sviranja na orguljama. Kako piše Cecilija: „Crkveni arhiv glazbotvorina je sigurno malen, ako ga uopće ima. Crkva je siromašna, pa ne može sama nabaviti kompozicije“ i zato je Dragutin Trišler skladao brojne kompozicije. „Hrvatska obrana“⁵² piše o svečanoj proslavi Tijelova 1916. godine u sklopu koje je muški zbor pjevao njegove uspjele kompozicije „Sacris Solemnis“ i „Verbum superbum“.

Prigodom svečane zadušnice 12. travnja 1905. za biskupa Strossmayera u gornjogradske crkvi sv. Petra i Pavla piše „Narodna obrana“⁵³: „Svečanosti crkvenoj mnogo je doprineo krasni crkveni pjevački zbor pod ravnanjem gosp. Trišlera...“ Za Uskrs 1906. „Narodna obrana“⁵⁴ piše: „U gornjogradske župnoj crkvi pjevao je... mješoviti zbor HPD „Zrinjski“ liepu Švajcerovu misu uz pojačanje sa dječjačkim zborom osječkog sirotišta. Pjevalo se dobro i skladno, te se vidi, da je ravnanje toga zbora u dobrim rukama i da... Dragutin Trišler ne žali truda, gdje se radi o liepom pjevanju...“

SKLADATELJSKI RAD

Dragutin Trišler je tijekom svojeg glazbeničkog djelovanja od više od 40 godina komponirao brojne pjesme za zbor i solo, uredio mnoge prigodnice i koračnice za pjevačke zborove, kompozicije za tamburaške orkestre te mise, ofertorije i rekvijeme za crkvene potrebe. Prve kompozicije skladao je već potkraj sedamdesetih i početkom osamdesetih godina 19. stoljeća. Tako spominju novine „Sriemski Hrvat“⁵⁵ iz Vukovara koncert u čast imendana biskupa Strossmayera koji je održao „Sklad“ 19. ožujka 1882. u Đakovu Trišlerove kompozicije „Njoj“, „Bol bez lieka“, „Hrvatska poputnica“, na koncertu 7. svibnja 1882. u Brodu „Radost i veselje“, HPD „Davor“ iz Broda na koncertu 11. lipnja 1882.⁵⁶ u Derventi izvodi „Ljubi me Ljubice“ i HPGD „Dunav“ u Vukovaru izvodi 25. studenoga 1882. „Koračnicu Dunavu“. Prva objavljena kompozicija „Veselo“ nalazi se u zbirci „Bisernica: Sbirka popievaka...“, a izdalo ju je glazbeno društvo „Vienac“ Nadbiskupskoga sjemeništa u Zagrebu 1886. godine.

51 Sv. Cecilija, god. 2, sv. 5, rujna 1908., str. 76. – 77.

52 Hrvatska obrana, br. 141 (23. 6. 1916.), 4.

53 Narodna obrana, br. 86 (12. 4. 1905.) god. 4.

54 Narodna obrana, br. 96 (25. 4. 1905.) god. 4.

55 Sriemski Hrvat, broj 21 (15. 3. 1882.) god. 5, 3.

56 Sriemski Hrvat, broj 46 (10. 6. 1882.) god. 5, 3.

Osječke novine „Hrvatska obrana“⁵⁷ od 30. lipnja 1916. u članku „Jubilej jednoga našega glazbenika“ u povodu proslave 40. godišnjice rada navode da je Dragutin Trišler komponirao gotovo 200 djela, kako za crkvenu tako i za svjetovnu glazbu. Neke od tih kompozicija postale su popularne kao narodne popijevke („Ljubi me Ljubice“), druge kao npr. „Himna Strossmayeru“, „Ruža spava“, „Savrh brijega“, „Polet šljuka“ (šaljiv zbor), „Lišće“ (za mješoviti zbor, nagrada Hrvatskog pjevačkog saveza), koračnice pjevačkih društava Sklad (Đakovo), Dunav (Vukovar), Zrinjski (Osijek), „Koračnica osječkih mališana“, „Đakovačka koračnica“⁵⁸ izvodile su se vrlo često. Potkraj 19. stoljeća bili su vrlo popularni i „Karišik pjesama iz ilirskog doba“ i „Potpuri narodnih pjesama“ koje su se izvodile u Đakovu na brojnim zabavama. Za crkvene potrebe komponirao je djela kao npr. „U slavu sv. Apostola Ćirila i Metoda“, „Sacris solemnibus“, „Verbum superbum“, „Bože moj“ i brojne druge. Neke mise bile su toliko poznate da su novine često navodile samo da je izvedena „Trišlerova misa“^{59, 60}.

Nije imao novca da tiska i objavi vlastite kompozicije. Prioritet mu je bio, zbog niskih prihoda, uzdržavanje vlastite velike obitelji. Autorizirani popis kompozicija ne postoji. Autor ovoga rada sastavio je popis kompozicija na temelju izvještaja o svjetovnim i crkvenim koncertima i nastupima pjevačkih društava u novinama i časopisima koje se nalaze na portalu starih hrvatskih novina i časopisa⁶¹, u Hemeroteći Muzeja Slavonije, u Spomenici Hrvatskoga pjevačkoga društva „Sklad“ – „Preradović“ u Đakovu 1863 – 1939“ M. Horvata i u radu Brune Diklića⁶² koji navodi kompozicije koje su dostupne u Glazbenom arhivu Središnje nadbiskupske i fakultetske knjižnice u Đakovu. Popis pronađenih kompozicija nalazi se u dodatku. Popis sigurno nije potpun jer brojne novine, posebno iz Slavonije, s kraja 19. i početka 20. stoljeća još nisu digitalizirane i istražene, u ponekim se samo spominje da je komponirao mnoge Marijine pjesme i pet-šest himni za đakovačku katedralu⁶³, a u drugima da je komponirao šest raznih koračnica⁶⁴. Otvoreno je pitanje je li notni materijal tih kompozicija negdje sačuvan. Jedan dio, posebno crkvenih kompozicija, vjerojatno je izgorio u požaru đakovačkih orgulja 23. lipnja 1933. godine. Traženje nota po hrvatskim državnim, sveučilišnim, crkvenim i privatnim arhivima nije bio cilj ovoga rada.

57 Narodna obrana, br. 146, god. 15.

58 vidi rad Krešimira Pavića „Đakovačka koračnica Dragutina Trišlera“, Zbornik Muzeja Đakovštine, Sv. 3., Đakovo, 1985.

59 Banovac, br. 46 (7. 11. 1897.) god. 10, 4

60 Jutarnji list, 721 (23. 7. 1914.) god. 3, 3.

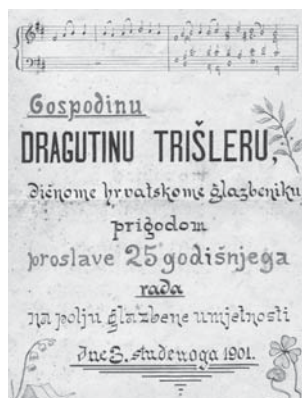
61 Autor je pregledao sve novine i časopise navedene do 30. 6. 2018. u <http://dnc.nsk.hr/Journals/Default.aspx> i <http://dnc.nsk.hr/Newspapers/Default.aspx>

62 Usp. D. ANĐIĆ, Glazbeni arhiv u Središnjoj biskupijskoj i fakultetskoj knjižnici u Đakovu (diplomski rad), Đakovo, 2009., 6 -7. Citirano prema: B. Diklić, „Ta nemamo ih na pretek!“. Uz 100. godišnjicu smrti Dragutina Trišlera (1857. - 1918.), u: Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije i Srijemske biskupije 7-8 (2018) 146, 24.

63 Narodna obrana, broj 146, god. XV, 30. lipnja 1916., 2.

64 Stjepan S. Frauenheim (1938)

PROSLAVA 25. I 40. GODIŠNICE RADA NA PODRUČJU GLAZBE

Sl. 10 Zahvala Stj. Djakovića iz Vinkovaca

Sl. 11 Dragutin Trišler, 1916. u Osijeku

Budući da je 10. studenoga 1901. proslavio 25. godišnjicu rada svečanim koncertom u Đakovu⁶⁵ koji se sastojao od dva dijela – od glazbenog pod vodstvom brata Ivana Trišlera ml. i predstave đakovačkog diletantskog društva u jednom činu „Gospodin Vladimir“ Stjepana Turkovića – zagrebačke novine „Obzor“⁶⁶ donose kratak opis proslave i njegova glazbenog djela navodeći da je i biskup Strossmayer materijalnom potporom omogućio proslavu. Osim toga organizirane su i privatne proslave na kojima su mu pjevači osobno čestitali važan jubilej (vidi zahvalu Stjepana Djakovića iz Vinkovaca).

Slavio je i 1. srpnja 1916. godine 40. godišnjicu glazbenog rada svečanom misom u crkvi sv. Petra i Pavla u Osijeku koju je vodio župnik i prelat Josip Horvat. Osječke novine „Narodna obrana“⁶⁷ spominju da je izvođena jedna od misa njegova najstarijeg sina Emanuela, na graduale je pjevao mješoviti zbor kompoziciju „Zdravo Marijo“ njegova mlađeg brata Ivana Trišlera, regens chorija đakovačke stolne crkve, a na offertorium je pjevao duet Labovska (sopran) - Micika Trišler (alt). Dirigent je bila tada još 14-godišnja kći Josipa Trišler⁶⁸. U spomenutom članku kraće se opisuje njegov život u Đakovu i Osijeku. „Piscu ovih redaka poznate su brojne kompozicije g. Trišlera, posebice u crkvenoj glazbi, i može mirne duše reći da su to odreda lijepi i umjetnički dotjerani glazbotvori. Gospodin Trišler ima takvih kompozicija gotovo dvije stotine, ali kako ničim drugim nije bogat, osim brojnomo djecom i umjetničkim darom – čime da ih štampa... pa da se znade i za njih i za njega?“

65 Obzor, god. XLII, br. 269, 22. 11. 1901., str. 2.

66 isto

67 Narodna obrana, broj 146, god. XV, 30. lipnja 1916., 2.

68 kasnije udana Sterfiček

ZBOROVOĐA U OSJEČKOM HPD „ZRINSKI“

HPD „Zrinski“, kao nasljednik starijih osječkih pjevačkih društava s korijenima iz 1860-ih godina 19. stoljeća, dobiva odobrena pravila društva 15. ožujka 1904. iako pod istim imenom djeluje već od 1900. godine. Dirigent Ljudevit Menges napušta „Zrinski“ 1904. iz obiteljskih razloga, a njegovim nasljednikom imenovan je Dragutin Trišler, koji od 1905. do 1908. vodi zbor. U to je vrijeme komponirao i „Koračnicu Zrinjskog“ te „Poputnicu Zrinjskoga“ za mješoviti zbor uz pratnju klavira i harmonija koja se u to vrijeme vrlo često izvodila⁶⁹. Kao što T. Knopp⁷⁰ u povijesti „Zrinskog“ piše „a za zborovođu je akceptiran sada već vrli glazbenik i organista, poznati skladatelj Dragutin Trišler, stariji. Pjevači su shvatili manjak prvog svog zborovođe, tim više, što... ih je Trišler svojom sposobnošću predobio i tako vodi društvo tri godine... tako da su 1904. – 1906. jedne od najplodnijih godina prije Prvog svjetskog rata“. „Narodna obrana“ piše 5. veljače 1904.: „Dragutin Trišler pokazao se jučer u našem hrvatskom krugu kao vješt umjetni pjevač, kojega u Osijeku još slabo poznajemo, pak za to ga neznamo ni cijeniti, koliko je on to zavriedio.“ Već 1905. „Zrinski“ nastupa 16 puta: 6. veljače s „Lipom“ i „Osječkim glazbenim društvom“ na zabavi Gornjogradske čitaonice, 5. ožujka društvo je održalo veliki koncert, 23. svibnja sudjeluje na zabavi u Gradskom vrtu za napuštenu djecu, 20. lipnja na proslavi 20. godišnjice „Lipe“, 2. srpnja na zabavi „Milodara“, 25. srpnja na zabavi Gornjogradske čitaonice itd.⁷¹ Nastupi „Zrinskoga“ su 1905. dosegli već takvu visinu da „Die Drau“⁷² piše u povodu koncerta održanog 16. srpnja 1905.: „Vrhunac koncerta je bio bez sumnje izvođenje ruske Quadrille od Nápravníka koja je od odlično obučenog mješovitog zbora „Zrinskog“ izvedena... sa divnom preciznošću. Na klaviru je pratio prof. Carl Trišler i njegov sina Mane...“ Svi ti nastupi, i svjetovni i crkveni koncerti⁷³ i sudjelovanje s drugim društvima, nesumnjivo pokazuju da je „Zrinski“ imao dobar muški i mješoviti zbor te tamburašku sekciju te da je slovio kao pjevački zbor visokih kvaliteta i mogućnosti.

Godine 1906. „Zrinski“ nastupa, pored mnogih svjetovnih zabava i svečanosti (npr. posvete zastave novogradskog vatrogasnog društva 8. i 9. rujna 1906.⁷⁴), vrlo aktivno i u gornjogradske crkvi sv. Petra i Pavla, gdje je Dragutin Trišler ravnatelj kora i organist. Tako „Narodna obrana“ piše 12. travnja 1906.: „Mislimo, da ne ćemo pogriješiti, ako kažemo, da se ovakovo pjevanje ... rietko kada u Osijeku čulo. Krasni akordi lamentacije razliegahu se krasnom crkvom, a pratnja g. Trišlera na harmoniju uveličala je pjevanje. Dekrescendiranje je bilo precizno...

Solo-pjevi bili su tadjer jako liepi, pa valja priznati i g. Trišleru i pjevačima trud, što su ga uložili.“

Budući da je Dragutin Trišler umro 15. kolovoza 1918., tj. nekoliko mjeseci prije završetka I. svjetskog rata, „Zrinski“ zbog tih okolnosti nije organizirao komemorativni koncert njemu u čast. Knopp⁷⁵ piše: „Početkom 1919. trebalo je društvo prirediti spomen-slavu bivšem svom višegodišnjem zborovođi Dragutinu Trišleru st., koji je stekao zaista lijepih zasluga za društvo, i posvetio je društvu himnu, koju je sam skladao. Bio je sahranjen u prisutnosti svih osječkih pjevača, koji nijesu bili na ratištu. Prilike su međutim htjele drugačije, te se od toga moralo odustati.“

DJELOVANJE U LIMENO-PUHAČKOM ORKESTRU „MILODAR“⁷⁶

S ravnajućim učiteljem Leonardom Fichtnerom osnovao je 1913. u okviru dobrotvornog društva „Milodar“ dječju glazbenu školu⁷⁷ i limeno-puhački orkestar. Glazbena obuka u glazbi počela je 12. travnja 1913., a brojni građani davali su mjesečno male priloge za tu glazbenu školu.⁷⁸ Više od 100 učenika škole u Aninoj i Jägerovoj ulici prijavilo se za orkestar.⁷⁹ Brojni građani plaćali su mjesečno male priloge za nabavu instrumenata, a grof Teodor Pejacsevich darovao je 500 kruna da bi se nabavili instrumenti iz tvornice A. Volkmann iz Schönbacha u Češkoj.⁸⁰, ⁸¹ Djeca u dobi između sedam i 12 godina su se podučavala u školi i tako zadržavala od skitnje. Tim je orkestrom Dragutin Trišler udario temelj osječkoj glazbenoj školi. On je u čast tog svojega maloga puka uglazbio počasni paradni marš „Koračnica osječkih mališana“ koji su svirali kao paradni defile mimohađajući prvi put kroz grad Osijek, za koji je ta liliputanska glazba u ono vrijeme bila senzacija, ali i iskrena obiteljska radost. On sam hodao bi na tri-četiri koraka ponosno pred svojim malim muzikantima, a njemu o bok već umirovljeni ravnatelji osječke škole Leonardo Fichtner i Mijo Kovačević. Mnogo je muka Trišler prošao dok je te svoje mališane zbornu uprecizirao, ali on nije mario za muke i trud, koji bi ulagao u kulturni i narodni rad, nego samo za uspjeh, koji mu je bio nagrađen jedino novinskim pohvalama i javnim pljeskom građana kada bi mu zbor svirajući ulicom prolazio. Obuku i pisanje nota ionako je besplatno obavljao tijekom dvogodišnjeg djelovanja tog zbora. Jedan od prvih nastupa bio je na dan sv. Josipa 19. ožujka 1914. i na Tijelovo 11. lipnja 1914. kada orkestar predvodi procesiju. Kada je društvo „Milodar“ uskratilo daljnju potporu notnog materijala i dugih društvenih potrepština, taj je zbor prestao djelovati na njegovu veliku žalost.

69 tako npr. na koncertu „Zrinskog“ u Našicama 17. siječnja 1914. pod pokroviteljstvom grofice Minke Pejacsevich. Vidi Narodne novine, br. 15 (20. 1. 1914.), god. 80, 4.

70 Tugomil A. Knopp, Povijest HPD „Zrinski“ 1897. – 1923., Osijek 1925., DAO Fond 4, knjiga 4, 28.

71 Stjepan Sršan, Hrvatsko obrtničko pjevačko i glazbeno društvo „Zrinski“ u Osijeku 1896. – 2006., Osijek, 2007., 20. – 21.

72 Die Drau, br. 86 (1905.) god. 38, 3.

73 Tako pjeva mješoviti zbor na Tijelovo godine 1905. Vidi Narodna obrana, br. 143 (21. 6. 1905.)

74 Tugomil A. Knopp (1925.), 32.

75 Tugomil A. Knopp (1925.), 83

76 prema Stjepan S. Frauenheim: Osječka glazbenička familija Trišler-ovih, Ilustrovani kalendar za prostu godinu, 1938, Osijek

77 vidi članak „25-godišnjica „Milodareve“ glazbene škole u Osijeku“ u Hrvatskom listu od 29. 6. 1938.

78 Narodna obrana, br. 82, 10. 4. 1913.

79 Narodna obrana, br. 110, 15. 5. 1913.

80 Narodna obrana, br. 131, 11. 6. 1913.

81 Narodna obrana, br. 189, 21. 8. 1913.

Sl. 12 „Milodarevâ dječja glazbena škola 1913. godine. U sredini sjedi Dragutin Trišler⁸²

UMJESTO ZAKLJUČKA - GLAZBENIČKA TRADICIJA SE NASTAVLJA

Sin Emanuel nastavlja očev rad kao ravnatelj kora crkve sv. Petra i Pavla, današnje konkatedrale, od početka 1930-ih godina do smrti 1972. godine. Bio je plodan skladatelj na području crkvene glazbe i odličan orguljaš. Supruga Emanuela Trišlera, Silva Trišler, rođ. Kocsis, bila je profesorica klavira na Glazbenoj školi Franje Kuhača u Osijeku i davala je privatnu poduku na klaviru.

Kćeri Milutina i Marija (Micika) i sin Ivan Trišler postaju učitelji plesa. Milutina i Micika nastupaju kao pjevačice od ožujka 1902. do selidbe u Osijek u đakovačkom katedralnom zboru⁸³.

Sin Dragutin ml., iznimno muzički nadaren i vrlo sposoban, istaknuo se na području svjetovne glazbe. Bio je dirigent HPD-a „Zrinjski“ u Osijeku 1912. – 1919., početkom 1920-ih godina je dirigent Novosadske opere i

Filharmonije u Šibeniku.

Kći Josipa Trišler, udana Sterfiček, također iznimno muzički nadarena, daje privatnu nastavu klavira mnogim učenicima nakon 2. svjetskog rata u Osijeku do smrti 1989. godine.

Sin Anđelko završava biskupsku višu pjevačku (orguljašku) školu u Vršcu 1935. godine, ravnatelj je kora u crkvi sv. Mihaela u osječkoj Tvrđi do 1949. godine, zborovođa je brojnih školskih i svjetovnih pjevačkih zborova u Osijeku i Slavoniji te nastavnik glazbe na Učiteljskoj školi i kasnije na Pedagoškoj gimnaziji u Osijeku. Nakon preseljenja u Njemačku 1967. godine nastavlja rad kao ravnatelj kora i organist u crkvi sv. Sebastiana u Ebersbergu kod Münchena. U Osijeku i Ebersbergu održavao je privatnu nastavu na klaviru, orguljama i harmonici mnogim učenicima. Bio je i plodan skladatelj svjetovnih dijela za pjevačke zborove.

⁸² Fotografija iz „Hrvatskog lista“, 29. lipnja 1938.

⁸³ HR-SNAĐ-SK 94/1902

DODATAK: KOMPOZICIJE DRAGUTINA TRIŠLERA

Broj	Naziv kompozicije	gdje je spomenut	br./godina	komentar	prva izvedba / prvi put spomenuta
1	Ljubi me Ljubice	Obzor	269/1901		11. 6. 1882.
2	Ruža spava	Hrvatska obrana	184/1918		
3	Radost i veselje	Hrvatska obrana	184/1918		7. 5. 1882.
4	Oj veselje	Hrvatska obrana	184/1918		
5	Sve je tiho	Hrvatska obrana	184/1918		
6	Njoj	Obzor	269/1901		19. 3. 1882.
7	Bol bez lijeka	Hrvatska obrana	184/1918	s orkestrom i bariton solo	19. 3. 1882.
8	U noći	Hrvatska obrana	184/1918	tiskana u „Kolu“	
9	Himna Strossmayeru	Hrvatska obrana	184/1918		rujan 1900.
10	Sa vrh brijega	Hrvatska obrana	184/1918		
11	Dvije ptice	Hrvatska obrana	184/1918		
12	S Bogom	Hrvatska obrana	184/1918		
13	S Bogom rodni žali	Hrvatska obrana	184/1918		
14	Polet šljuka	Hrvatska obrana	184/1918	šaljiv zbor	
15	Lišće	Hrvatska obrana	184/1918	mješoviti zbor, nagrađen od Pjevačkog saveza	
16	Onamo	Obzor	269/1901	tenor solo uz pratnju glasovira	
17	Ja te ljubim više nego sebe	Hrvatska obrana	184/1918		
18	Oče naš	Hrvatska obrana	184/1918	mješoviti zbor	
19	Sa nebesa	Hrvatska obrana	184/1918		
20	Na lice	Hrvatska obrana	184/1918		
21	Tebe slavimo	Hrvatska obrana	184/1918		
22	Svet	Hrvatska obrana	184/1918		
23	Ave Marija	Hrvatska obrana	184/1918	za duet sopran/alt i tenor/bas	
24	Terra tremuit	Hrvatska obrana	184/1918	duet za sopran i tenor	
25	Haec dies	Hrvatska obrana	184/1918	duet za sopran i alt	
26	Vjernim mrtvima	Hrvatska obrana	184/1918	rekvijem za mješoviti zbor	
27	Ustaj rode	Osječki šaljivi Podravec	1938		1882.
28	Daj primi žrtvu	Osječki šaljivi Podravec	1938	ofertorij Trnskoga	1. 10. 1882.
29	Što će mi sreća	Osječki šaljivi Podravec	1938		
30	Koračnica „Dunavu“	Obzor	269/1901		25. 11. 1882.
31	Napitnica „Zrinjskom“	Osječki šaljivi Podravec	1938	za mješoviti zbor uz pratnju klavira i harmonija	
32	Koračnica "Zrinjskog, Zrinjskog"	Osječki šaljivi Podravec	1938	riječi J. Mihelčića mješoviti zbor	1892.
33	Koračnica „Sklada“	Osječki šaljivi Podravec	1938		
34	Koračnica „Preradovića“	Osječki šaljivi Podravec	1938	Postoje nekoliko verzija (br. 2, 3)	
35	Koračnica „Odjeka“	Osječki šaljivi Podravec	1938		
36	Koračnica osječkih mališana	Osječki šaljivi Podravec	1938		
37	Na lijevoj strani kraj srca	Osječki šaljivi Podravec	1938		

Broj	Naziv kompozicije	gdje je spomenut	br./godina	komentar	prva izvedba / prvi put spomenuta
38	S Bogom, s Bogom - rodni žale	Osječki šaljivi Podravec	1938		
39	Hrvatska četvorka	Osječki šaljivi Podravec	1938		1912.
40	Preradba pjesme	Osječki šaljivi Podravec	1938		
41	O Bože srcem skrušenim	Osječki šaljivi Podravec	1938	mješoviti zbor	
42	Kamo da s' utičem	Osječki šaljivi Podravec	1938	mješoviti zbor	
43	Marijo ti mila ljubice	Osječki šaljivi Podravec	1938	mješoviti zbor	
44	O Marijo majko mila	Osječki šaljivi Podravec	1938	mješoviti zbor	
45	Majko Božja čudotvorna	Osječki šaljivi Podravec	1938	mješoviti zbor	
46	Majko mila kakva sila	Osječki šaljivi Podravec	1938	mješoviti zbor	
47	Svet, svet	Osječki šaljivi Podravec	1938	mješoviti zbor	
48	Oče naš	Osječki šaljivi Podravec	1938	mješoviti zbor	
49	Beatus pastortonus	Osječki šaljivi Podravec	1938		
50	Terca	Osječki šaljivi Podravec	1938	mješoviti zbor	
51	Requiem	Osječki šaljivi Podravec	1938	mješoviti zbor	
52	Slovima slavno	Osječki šaljivi Podravec	1938		
53	Istom počeli	Osječki šaljivi Podravec	1938		
54	Veseli'te se svi kršćani	Osječki šaljivi Podravec	1938		
55	Spijev Majke Božje	Osječki šaljivi Podravec	1938		
56	Slava Bogu na visini	Osječki šaljivi Podravec	1938		
57	O Isuse ti sunašce	Osječki šaljivi Podravec	1938		
58	O salutaris hostia	Osječki šaljivi Podravec	1938	bariton solo	
59	Fantum ergo	Osječki šaljivi Podravec	1938		
60	Karišik „Potpuri narodnih pjesama“	Svjetlost	22/1910		
61	Kroz noć	Svjetlost	27/1907	mješoviti zbor	
62	Na lica	Svjetlost	26/1907	mješoviti zbor	
63	Vjerovanje	Svjetlost	26/1907	mješoviti zbor	
64	Sveti Ivan	Svjetlo	26/1903		
65	Plašljiv Boža	Svjetlo	26/1903		
66	Zagonetka	Svjetlo	26/1902		
67	Proljeće	Svjetlo	26/1902		
68	Veselo	Narodne novine	84/1890	zbor	1886.
69	Ljubim tvoje	Sriemski Hrvat	70/1884	mješoviti zbor	
70	Hrvatska poputnica	Sriemski Hrvat	21/1882	orkestar	19. 3. 1882.
71	Nebesko djetehce	Sv. Cecilija	1926/str. 35		
72	U slavu svetih apostola Ćirila i Metoda!	Sv. Cecilija	1927/str. 11	muški zbor	
73	Slatko srce Isusovo	Sv. Cecilija	1908/str. 94		
74	Zdravo Marijo	Sv. Cecilija	1927/str. 229		
75	Hrvatska misa	Sv. Cecilija	1907/str. 61		

Broj	Naziv kompozicije	gdje je spomenut	br./godina	komentar	prva izvedba / prvi put spomenuta
76	Asperges me	Sv. Cecilja	1914/str. 60		
77	Misa	Sv. Cecilja	1916/str. 160		
78	Isuse, Bože moj	Sv. Cecilja	1919/str. 57		
79	U slavu svetog Srca	Sv. Cecilja	1919/str. 57		
80	Hrvatske božićne pjesme	Sv. Cecilja	1927/str. 155		1897.
81	Liepa naša domovina	Cibalis	1906/br. 28	Runjanin-Trišler	
82	Karišik napjeva iz ilirskog doba	Narodne novine	15/1914		
83	Sacris solemnis	Hrvatska obrana	141/1916		
84	Verbum superbum	Hrvatska obrana	141/1916		
85	Oj, pjevaj	M. Horvat	str. 116	tekst: Sunderović	4. 11. 1896.
86	Lov na šljuke	M. Horvat	str. 133	veliki zbor	1899., 1900.
87	Ala Mandolinata	M. Horvat	str. 135	tamburaški zbor	26. 11. 1899.
88	Iz moje mladosti	M. Horvat	str. 135	tamburaški zbor	26. 11. 1899.
89	Ljubimo te, naša diko	M. Horvat	str. 139		
90	Đakovačka koračnica	Zagrebački album ple-sova, Zagreb, 1893	str. 44-6	za glasovir	
91	Tijelovske himne	Hrvatski list	str. 17, 24. 6. 1943.		
92	Kraljice neba raduj se	Hrvatski list	str. 37, 25. 4. 1943.		
93	Vjerujem	Banovac	20. 1. 1917.		
94	Svracanje	M. Horvat	str. 111		
95	Dodi, duše	*)			
96	Ecce sacerdos magnus	*)		zu muški zbor uz pratnju orgulja	1900.
97	Zdravo Kraljice	*)			1912.
98	Hymnus S. Eliae Prophetae	*)		mješoviti zbor	15. 7. 1896.
99	Iste Confessor	*)			19. 10. 1902.
100	Litanije lauretanske	*)			
101	Offertorium In Deo laudabo	*)		priredio za dva glasa i zbor	
102	Offertorium pro Dominicae duodecimae	*)			
103	Offertorium za sveta apostola Ćirila i Metoda	*)			
104	Pjesma u slavu sv. Alojzije	*)		muški zbor	1891.
105	Pjevajmo braćo kršćani	*)			
106	Placare Christi	*)		himna za Svi svete	
107	Tebi, moj mali Isuse	*)		mješoviti zbor	23. 12. 1898.
108	Veliko je sad veselje	*)			1899.
109	Za tobom mi vene duša	*)			
110	Exultet Orbis - Hymnus de Comuna Apostolarum et Evangeliste	*)		harmonizirao 23. 7. 1897.	1897.
111	Hymnus	*)			1898.

Broj	Naziv kompozicije	gdje je spomenut	br./godina	komentar	prva izvedba / prvi put spomenuta
112	Slovenska koračnica	Narodna obrana	br. 24, str.3, 30. 1. 1904.		1904.
113	Oružje i jezik	Obzor	269/1901		
114	A Ti meni veliš ič'	Obzor	269/1901		

**) Usp. D. ANĐIĆ, Glazbeni arhiv u Središnjoj biskupijskoj i fakultetskoj knjižnici u Đakovu (diplomski rad), Đakovo, 2009., 6 -7. Citirano prema: B. Diklić, „Ta nemamo ih na pretek!“. Uz 100. godišnjicu smrti Dragutina Trischlera (1857. - 1918.), u: Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije i Srijemske biskupije 7-8 (2018) 146, 24.*

LITERATURA

Andrić, Ivan Skica uza povijest glazbenog života u katedrali i bogoslovnom sjemeništu u Đakovu // *Diacovensia* 14(2006.)2, str. 631-662.

Diklić, Bruno Ta nemamo ih na pretek! : uz 100. godišnjicu smrti Dragutina Trischlera (1857. – 1918.) // *Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije i Srijemske biskupije* 7-8 (2018) 146, str. 20-24.

Frauenheim, Stjepan.Osječka glazbenička familija Trišler-ovih // *Osječki šaljivi Podravac: Ilustrovani kalendar za prostu godinu. 1938. Osijek*

Horvat, Mato. Spomenica Hrvatskoga pjevačkoga društva „Sklad“ – „Preradović“ u Đakovu, 1863. – 1939. Đakovo :Tisak tiskare Matija Kraljević, 1939

Majer-Bobetko, Sanja...Šet al.Ć Hrvatska glazbena historiografija u 19. stoljeću. Zagreb: Hrvatsko muzikološko društvo, 2009.

Marić, Đuka. O crkveno-glazbenom životu Đakova // *Diacovensia* 1(1995), str. 95-103.

Pavić, Krešimir. Đakovačka koračnica Dragutina Trišlera // *Zbornik Muzeja Đakovštine*, 3 (1985), str. 180-184

Spomen cvieće iz hrvatskih i slovenskih dubrava. Zagreb : Matica hrvatska, 1900.

Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925-1925: sa pregledom povijesti Hrvatske, Bosne i Istre, hrvatske književnosti i razvitka hrvatskog jezika, te hrv. vladara, hercega, banova i biskupa kao uvodom. sa 9 zasebnih slika, te 421. slikom u tekstu.: prigodom proslava 1000-godišnjice hrvatskog kraljevstva. Zagreb: Izd. Odbor za izdavanje knjige *Zaslužni i znameniti hrvati 925-1925.*, 1925.

Živaković-Kerže, Zlata. Osječka sjećanja : njihov život u našem sjećanju: 2. dio. Osijek: Društvo za hrvatsku povjesnicu Osijek i Studio HS Internet d.o.o., 2011.

THE LIFE AND MUSICAL WORKS OF DRAGUTIN TRICHLER

SUMMARY

Based on material found in the Archdiocese's archives in Đakovo, in newspapers, memorial books of singing societies in Đakovo and Osijek and in family legacies this paper describes the life and work of Dragutin Trišler. At the end of the 19th and the beginning of the 20th century, Dragutin Trišler was one of the most productive Slavonian composers in the field of sacral and secular vocal and instrumental music and he was the composer and director of the choir of Đakovo's cathedral and St. Peter and Paul's church in Osijek. He was the conductor of HPD "Sklad",

"Preradović" and the founder and the conductor of the first tamburica orchestra of "Preradović" and the fire brigade of Đakovo. After having moved to Osijek, he was the conductor of HPD "Zrinski" (1905-1908) and founded within the charity society of "Milodar" the children's music school and the brass band. Since an authorized list of his numerous compositions does not exist, the paper presents a list of his compositions based on references in newspapers and magazines.